

„PASILENKIU PRIE ŽEMĖS IR STEBIU“

VYTAUTO MAČERNIO 100-OSIOMS GIMIMO METINĖMS

Vytautas Mačernis

- ❑ Jauniausias literatūros klasikas.
- ❑ Naujosios lietuvių poezijos pradininkas.
- ❑ Vienas pačių reikšmingiausių savo kartos poetų.

Vaikystė

- ❑ V. Mačernis gimė 1921 m. birželio 5 d. Šarnelėje, netoli Žemaičių Kalvarijos.
- ❑ Ryškiausias vaikystės prisiminimas — babūnė, vėliau „Vizijose“ vadinta senole, kuri Vytautą labai mylėjo, prižiūrėjo, užaugino.
- ❑ Iš savo šeimos ir draugų išsiskyrė uždarumu. Per dienų dienas skaitydavo knygas.
- ❑ Save vadindavo svajotoju, fantastu.
- ❑ Anot motinos: „Mes paprasti kaimiečiai, muzikai, — stebėjosi motina, — iš kur jis toks išėjo?“

Mokslai

- ❑ 1935 m. baigė Sedos progimnaziją.
- ❑ Mokslus tęsė Telšių gimnazijoje. kurią baigė 1939m. Išsiskyrė rimtumu, visada buvo susikaupęs.
- ❑ Pasilinksminimai netraukė. „Kažkaip tuščias darausi su visais gyvendamas.“
- ❑ Bičiulio paskatintas parašė pirmuosius eilėraščius.
- ❑ Praėjus dar dvejiems metams Vytautas sukūrė pirmąją „Viziją“, kuri vėliau tapo garsiojo ciklo įžanga.

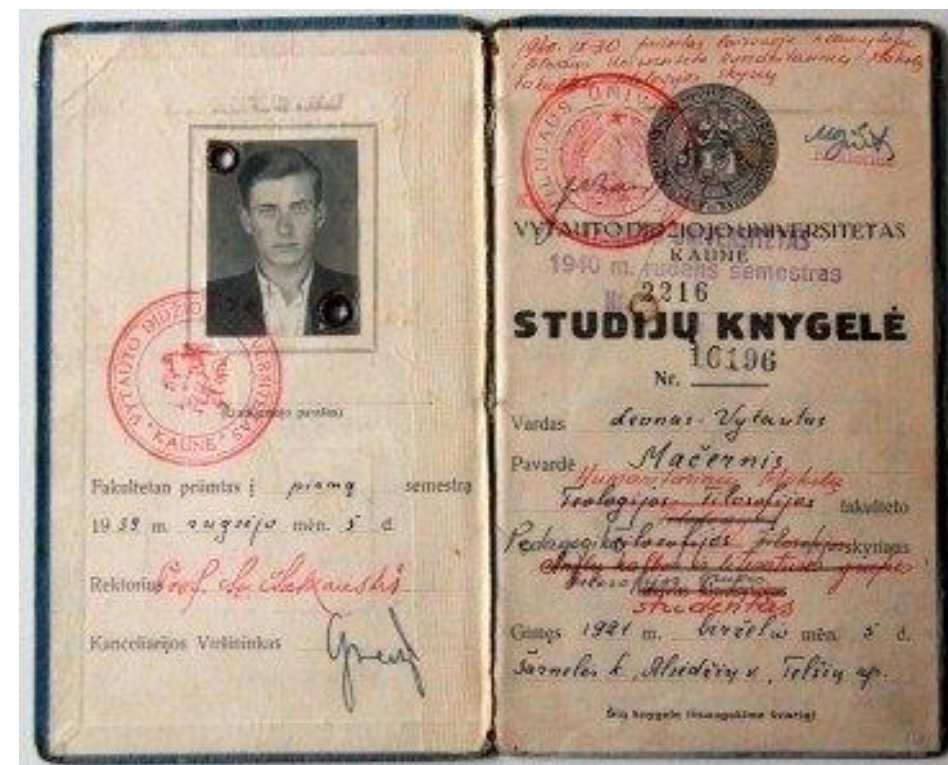
Studijų metai

- ❑ 1939 m. pradėjo studijuoti anglų kalbą Kauno universitete.
- ❑ 1940 m. persikėlė į Vilniaus universiteto Humanitarinių mokslų fakultetą.
- ❑ 1941 m. Vilniuje Mačernis apsisprendė studijuoti filosofiją, čia labiausiai atsiskleidė poeto talentai.
- ❑ Jo dėstytojas Vilniaus universitete (Vincas Mykolaitis - Putinas) Mačernį gerbė ir matė jo talentą.

Literatūrinis talentas

- ❑ Vilniuje susipažino su čia veikiančių studentiškų draugijų nariais, dalyvavo studentų literatų draugijos „Šatrija“ veikloje.
- ❑ Pasinėrė į miesto, apie kurį tiek svajota vaikystėje, gatvių labirintus – Vilnių pažino taip gerai, kad net įsidarbino senamiesčio gidu.
- ❑ 1939–1942 m. – „Vizijų“ rašymo laikotarpis.
- ❑ Mačernis „Vizijas“ kūrė veikiamas Oskaro Milašiaus simfoninės struktūros eilėraščių, kuriuose jį stebino intelektualinės plotmės daugiasluoksniškumas, dėmesys detalėms.

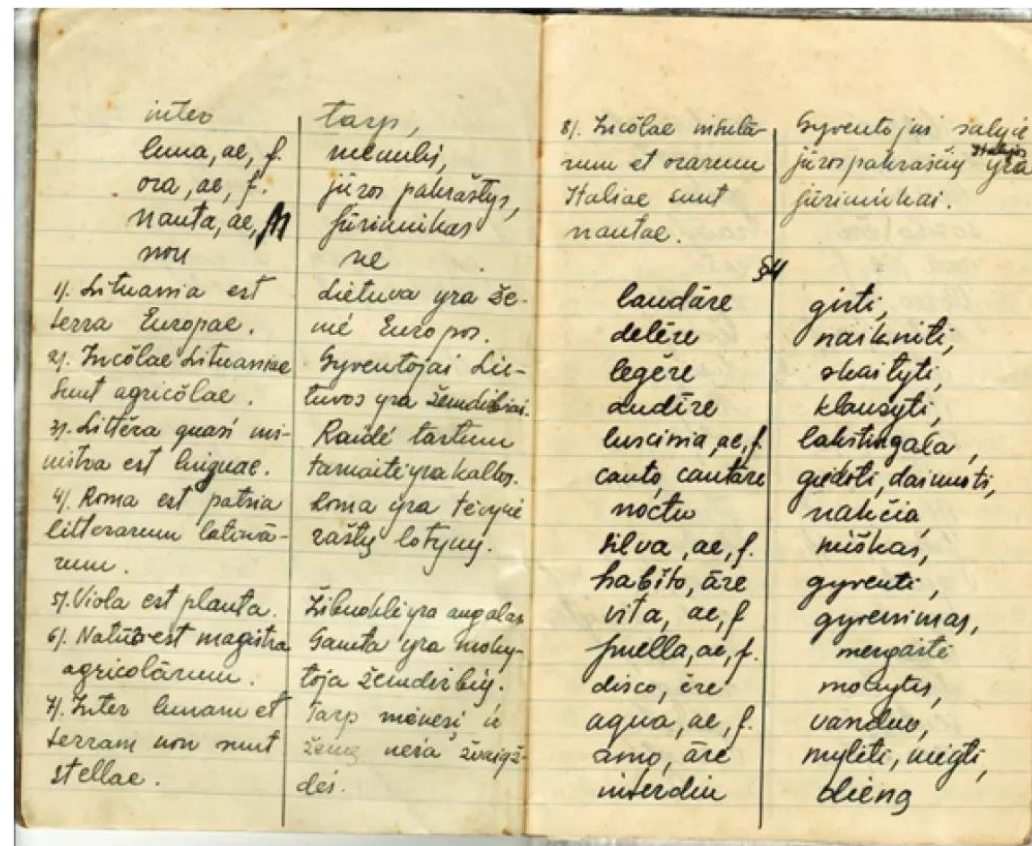
Nauja rašytojų karta

- ❑ 1943 m. Mačernis paskelbė prozos kūrinius antologijoje Kas girdėti kalnuose.
- ❑ Dalyvavo literatūriniame vakare Vilniuje, kur dėl įtaigios intonacijos sulaukė netikėto pasisekimo.
- ❑ Literatūros padangėje karo išvakarėse pasirodė nauja karta, kuriai buvo lemta kūrybiškai išsiskleisti tik išeivijoje.
- ❑ Šios kartos ideologija – krikščioniškasis egzistencializmas, ji orientuojasi į modernistinę Vakarų literatūrą.

Karo metai

- 1943 m. vokiečiams uždarius Vilniaus universitetą, V. Mačernis grįžo į tėviškę.
- Saugodamasis nuo karinės prievolės ir tikėdamasis iš naujo atrasti savo vaikystės žemę.
- Čia intensyviai dirbo: skaitė astronomijos ir fizikos veikalus.
- Vertė į lietuvių kalbą Oskaro Milašiaus kūrybą.
- Mačernis domėjosi Levo Tolstojaus ir Fiodoro Dostojevskio kūryba.

Šarnelėje

- ❑ Gyvendamas tėviškėje, V. Mačernis mėgdavo su draugais susirašinėti.
- ❑ Rašydavo ilgus, įdomius laiškus, kūrė eilėraščius ir laiškais siųsdavo draugams.
- ❑ Šiuos iš originalų nusirašydavo kiti. Jo kūryba tuo metu buvo domimasi - ypač moksleivių, studentų, jaunosios inteligentijos sluoksniuose.
- ❑ Tokiu būdu V. Mačernio poezija rankraščiais ir kitų padarytais nuorašais gana plačiai pasklido po Lietuvą dar iki jo mirties.

Žūtis

- ❑ Bolševikų armijoms artėjant, V. Mačernis nusprendė trauktis į Vakarus.
- ❑ Traukiantis jį pakirto atsitiktinė artilerijos sviedinio skeveldra.
- ❑ Jis žuvo 1944 m. spalio 7 d., eidamas dvidešimt ketvirtuosius metus.
- ❑ Artimieji palaidojo poetą kitą dieną, dundėjo frontas, todėl palaidoti Vytauto Žemaičių Kalvarijoje nepavyko.
- ❑ Palaidojo ant tėviškės kalnelio, kurį Vytautas labai mėgo nuo vaikystės.

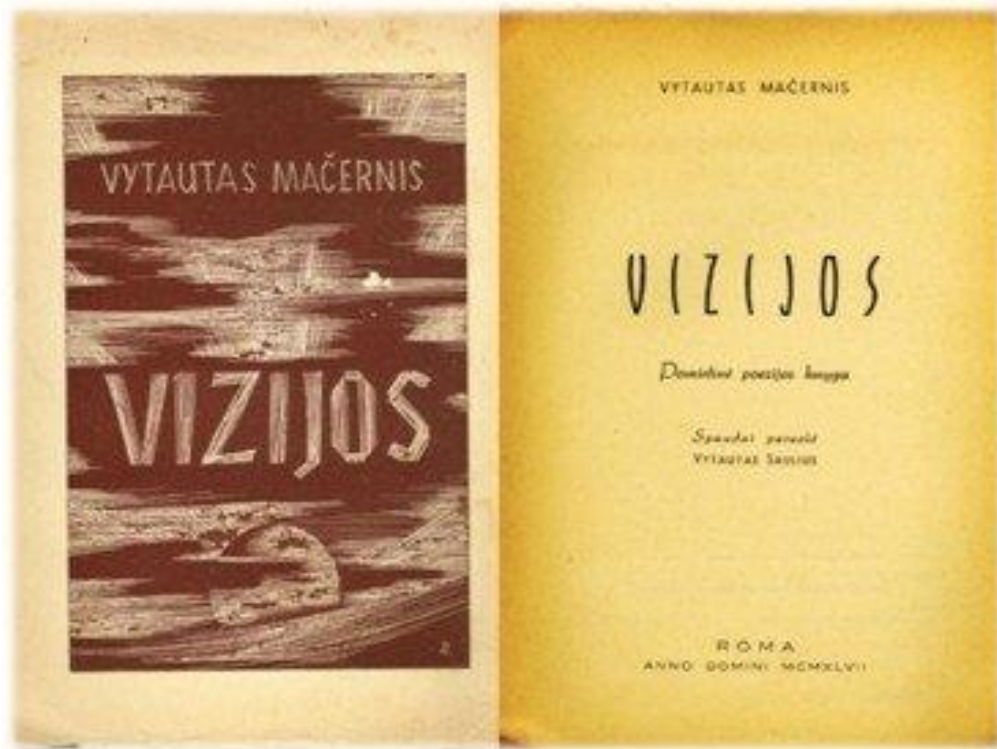

Mylimoji

- ❑ Vytauto Mačernio mylimoji – Bronė Vildžiūnaitė.
- ❑ Su ja susipažino Vilniaus universitete.
- ❑ Planavo sukurti šeimą, tačiau to padaryti nebuvo lemta.
- ❑ Bronei parašyti svarbiausi Vytauto laiškai, svarbiausi jo dvasinių išgyvenimų, pakilimų ir krizių, kūrybos psichologijos liudininkai.
- ❑ Būtent šį poeto ryšį su B. Vildžiūnaite liudijantis palikimas rašytojai A. Ruseckaitėi padėjo jautriai atkurti ir iš naujo pažinti V. Mačernį knygos „Dūžtančios formos. Romanas apie Vytautą Mačernį“ puslapiuose.

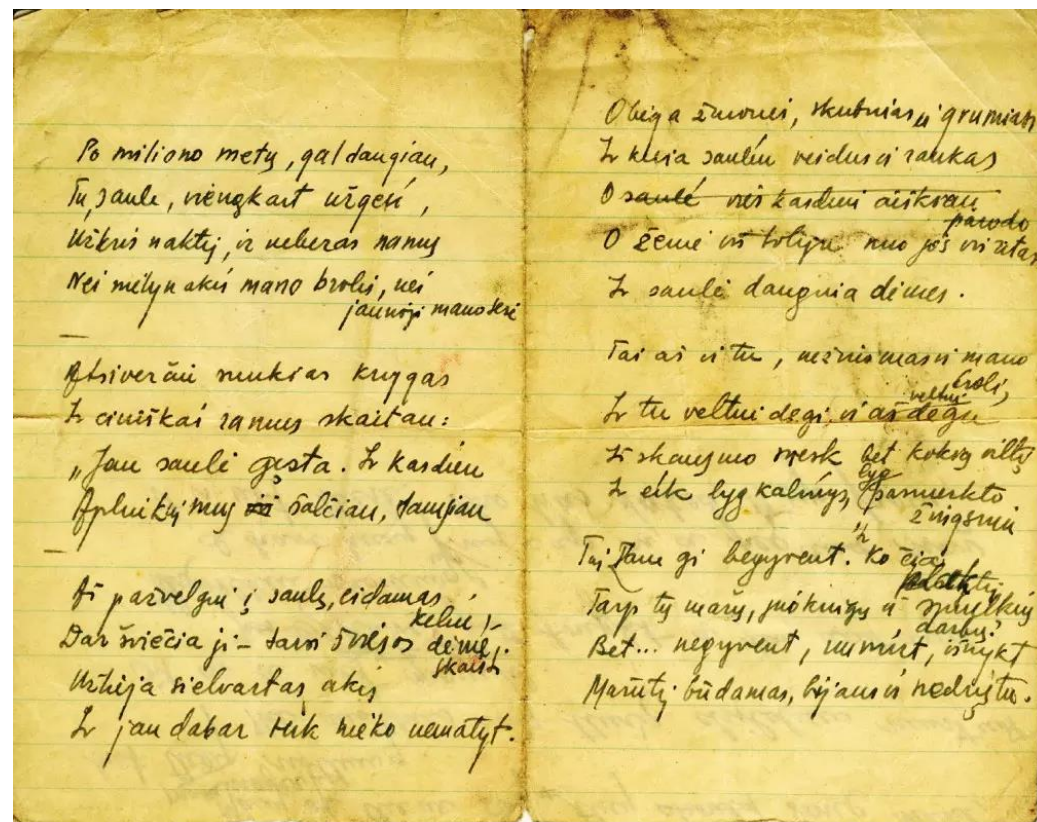
Vizijos

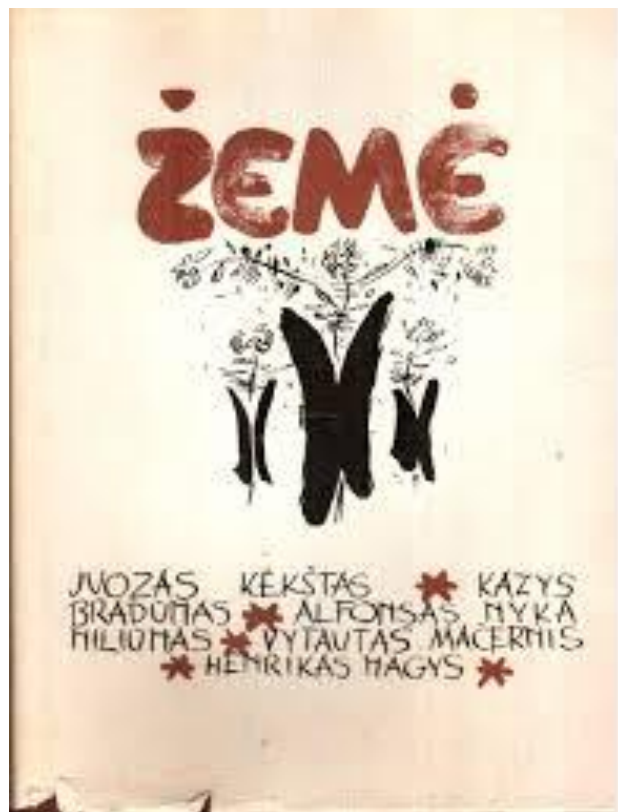
- ❑ Vertingiausia Vytauto Mačernio kūrybos dalis: eilėraščių ciklas „Vizijos“.
- ❑ Jame ryškūs egzistencialistinės pasaulėjautos elementai.
- ❑ „Vizijas“ galima pavadinti savotiška dvasine poeto autobiografija, kurioje filosofiniai apmąstymai susipina su senos žemaitiškos sodybos realijomis, genčių likimu, su autoriaus atsiminimais, peraugančiais į regėjimus, kupinus poezijos ir spinduliuojančios prasmės.

Metų sonetai

- ❑ Antras brandžiausias ir didžiausias poetinis ciklas yra „Metų“ sonetai.
- ❑ V. Mačernis nespėjo jo užbaigti. Ciklas apima labai plačios tematikos eilėraščius, nieko bendro neturinčius su jungiančiu pavadinimu.
- ❑ Sonetai lyg papildo, praplečia, „detalizuoja“ tą pasaulį, tuos motyvus bei apmąstymus, kurių užuomazgos bei ištakos yra „Vizijose“.
- ❑ Didžioji V. Mačernio poezijos dalis gimė tėviškėje: iš 209 mums žinomų eilėraščių apie 200 sukurta Šarnelėje.

Kelias į skaitytojus

- ❑ Mačernio kūrybinis palikimas mums žinomas iš nuorašų, kuriuos surinko ir į vientisą archyvą sutelkė draugai.
- ❑ Jo kelias pas skaitytojus buvo nelengvas: stalinizmo laikotarpiu eilėraščiai slapta perrašinėti, paties poeto net vardo negalima buvo minėti.
- ❑ Mačernio kūrybos pavyzdžių įtraukta į „naujosios lietuvių poezijos antologiją“ Žemė (1951).
- ❑ Net ir išleidus rinktinę Žmogaus apnuoginta širdis (1970) į poetą skersakiavo budrūs cenzoriai: netiko jo skaityti ir versti autoriai, aplinka, kurioje formavosi jo talentas.

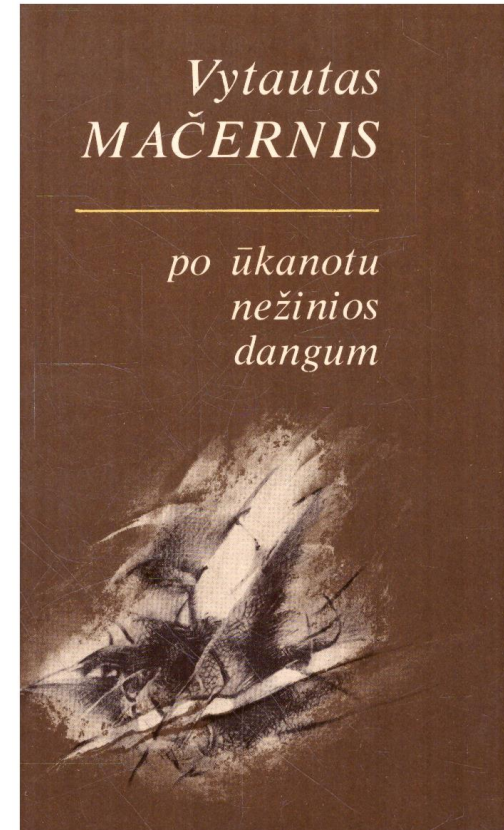
Vertėjas, prozininkas

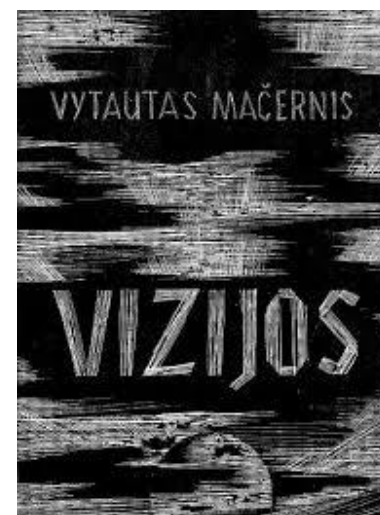
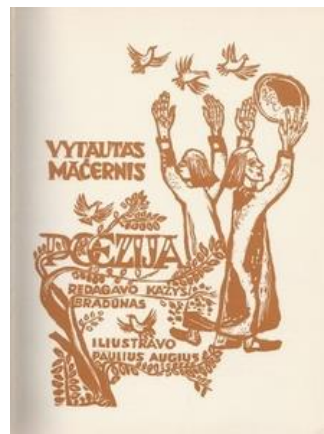
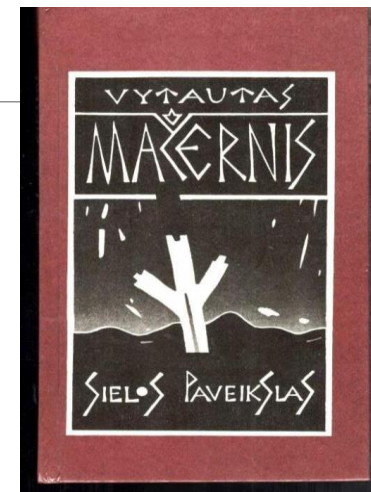
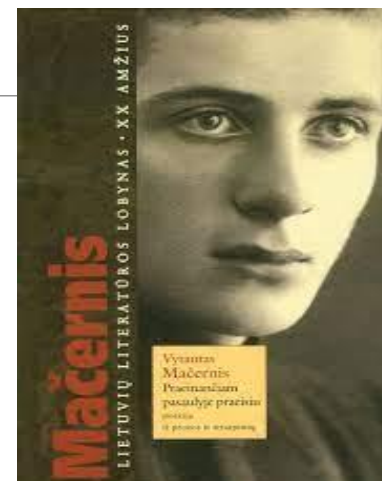
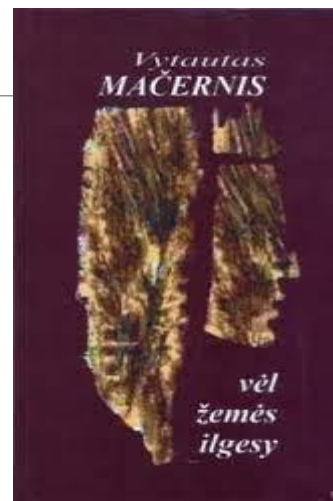
- Gyvendamas tėviškėje vertė Oskaro Milašiaus ir kitų rašytojų kūrybą.
- Mokėsi prancūzų kalbos, kadangi ketino studijuoti Sorbonos universitete Paryžiuje.
- V. Mačernis mokėjo net 8 kalbas: lietuvių, vokiečių, anglų, prancūzų, italų, rusų, lotynų, graikų.
- Yra žinomos jo novelės „Aš atnešiau jums saulės patekėjimą“, „Ramybės bankas“, „Tuštybė“.

Jauniausias klasikas

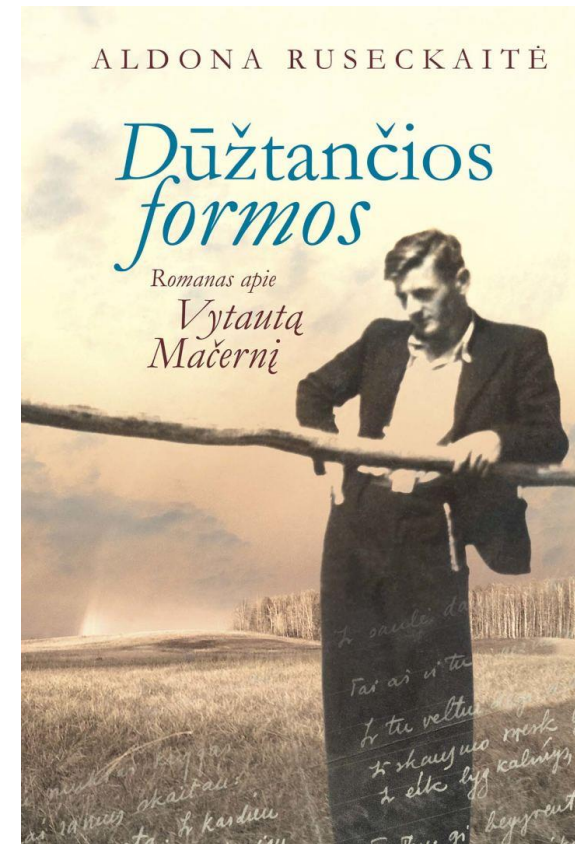
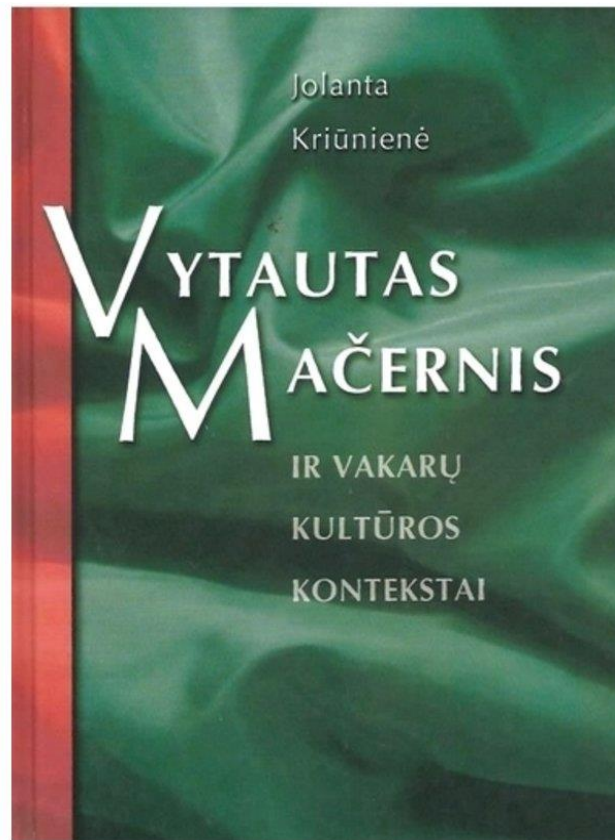
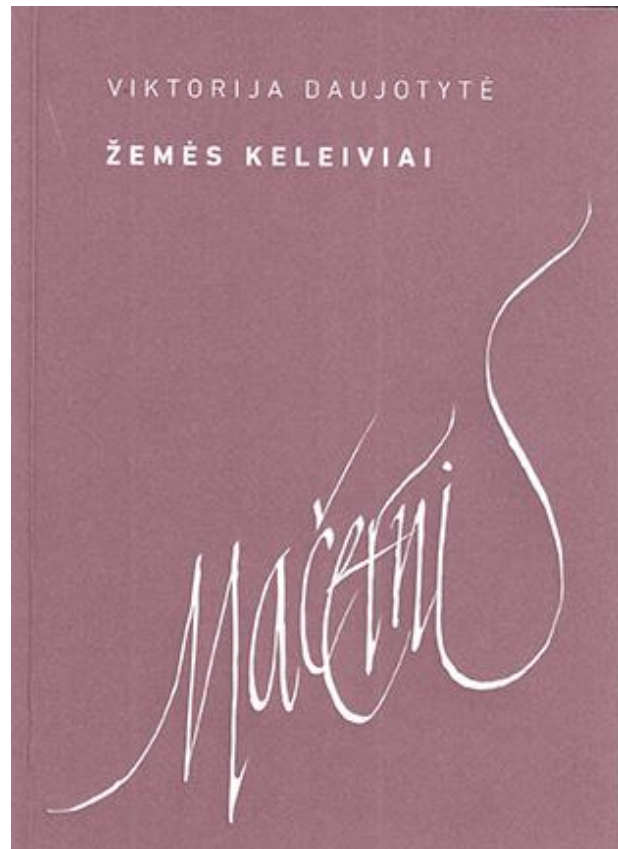
- ❑ Poetą kaip klasiką įteisino 1990 m. Vilniuje išleista iki šiol pilniausia jo kūrybos rinktinė *Po ūkanotu nežinios dangum*.
- ❑ Mačernio kūryba ir šiandien kreipiasi į klausiančius ir ieškančius, kviečia apmąstyti ir suprasti būties stebuklą, patirti jį kaip viziją.
- ❑ „Vytautas Mačernis – sudėtingas ir tragiškas poetas. Visame jo likime, jo poezijoje – tragiška pasaulėjauta. Bet ne pesimistinė, nes tada nebūtų buvę vis naujų poetinių pastangų skverbti į žmogaus būties suvokimo gelmes.“ - Taip apie V. Mačernį rašė jo bičiulis Eugenijus Matuzevičius knygoje „Po ūkanotu nežinios dangum“.

Poezijos leidimai

Knygos apie V. Mačernį

„Mokėjime gyventi ir dūžtančiose formose.“

- „Jeigu kas nors vertingo yra tiek šiapus, tiek anapus, - tai aukštosios akimirkos, kurių metu žmogus išsiskleidžia Visatos pilnatvėje.
- Tu klausai, kas yra gyvenimas, ir aš atsakau: aukštosios akimirkos!
- Jos vienos padaro žmogaus gyvenimą vertingą. <...>
- Aš norėčiau visiškai atsiplėšti nuo nešvarios žemės ir gyventi pasauly, sukurtam „iš grynios išminties“, ir į viską žvelgti nuo mėlynųjų kalvų...“ – Iš laiško mylimajai Bronei

